Bizkaia

VI. Inkesta Soziolinguistikoa

Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

Eusko Jaurlaritza

AURKIBIDEA:

1. Hizkuntza gaitasuna..... 2

2. Hizkuntzaren transmisioa..... 9

3. Erabilera..... 16

4. Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrera..... 22

1. HIZKUNTZA GAITASUNA

VI. Inkesta Soziolinguistikoaren arabera, 2016n Bizkaian bizi den 16 urte edo gehiagoko biztanleriaren % 27,6 euskalduna da, % 20,4 euskaldun hartzailea eta % 52 erdaldun elebakarra.

Hizkuntza-gaitasuna. Bizkaia, 2016 (%)

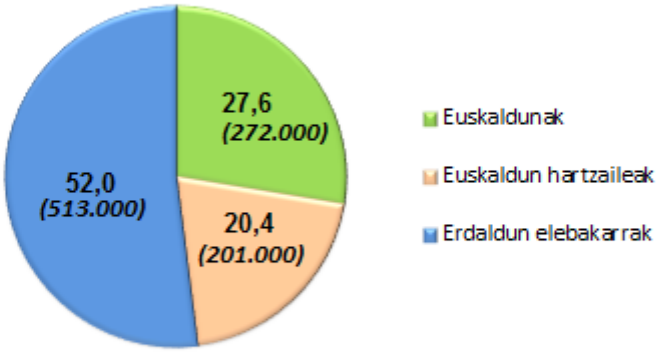

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Bilbon % 18,6 dira euskaldunak, % 21,1 euskaldun hartzaileak eta % 60,3 erdaldun elebakarrak

Hizkuntza-gaitasuna. Bilbo, 2016 (%)

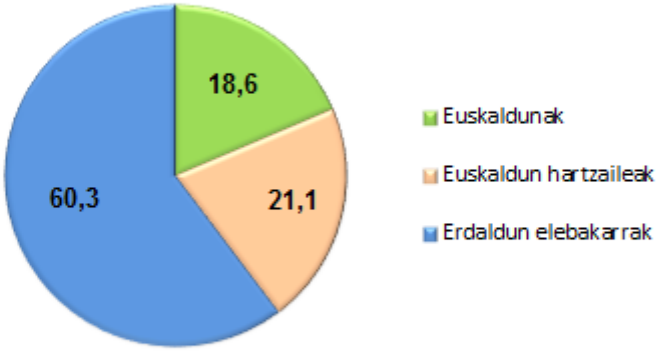

Iturria:VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Hizkuntza-gaitasuna. Bizkaia eta Bilbo. 2016

	Bizkaia	Bilbo
Guztira	**986.000**	**300.000**
Euskaldunak	272.000	**56.000**
Euskaldun hartzaileak	201.000	**63.000**
Erdaldun elebakarrak	513.000	**181.000**

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Azken 25 urteotako bilakaerari dagokionez, gaur egun 1991n baino 114.000 euskaldun gehiago daude Bizkaian. 11,1 puntuko hazkundea izan dute euskaldunek ehunekoetan (% 16,5 versus % 27,6).

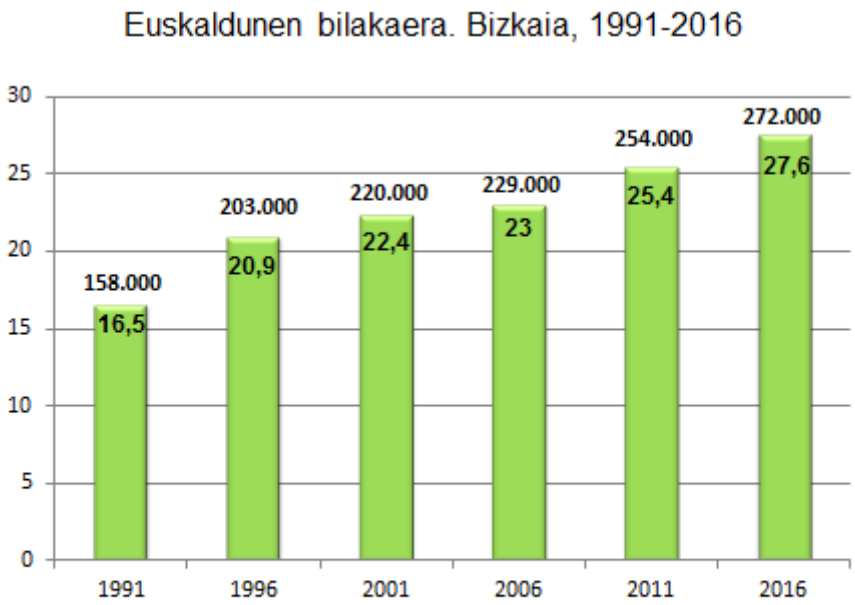

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Euskaldun hartzaileek ere hazkunde handia izan dute 25 urte hauetan, 13 puntuko hazkundea hain zuzen (% 7,5 versus % 20,4).

Erdaldun elebakarrek, aldiz, 24 puntuko jaitsiera izan dute (% 76 ziren 1991n eta % 52 dira 2016an).

Erdaldun elebakarren beherakada eta euskaldunen hazkundea are azpimarragarriagoa da kontuan hartzen baditugu azken urteotan gure gizarteak bizi izan dituen aldaketa soziodemografikoak. Batetik, euskal gizartea gero eta zaharragoa da. Jaiotze-tasa oso txikia da; hortaz, gazteen multzoak, euskaldun gehien biltzen dituen multzoa izanik, gero eta pisu txikiagoa du gizarte osoarekiko.

Bizkaiko euskaldunen adinari erreparatuz gero, ikus daiteke euskaldunen ehunekorik handiena 35 urtetik beherakoen artean dagoela, 16-24 eta 25-34 adin-taldeetan. Hala ere, euskaldunen hazkundea 65 urtetik beherako adin-talde guztietan gertatu da. Gertakari hori, gainera, ez da berria, halaxe gertatu izan baita azken 25 urteotan, baina agerikoagoa da gazteen artean. Horrela, 16 eta 24 urte bitartekoen % 66,8 euskaldunak dira gaur egun; 1991n, aldiz, % 17,9 ziren.

Bizkaian adinaren araberako bilakaerari dagokionez, orain dela 25 urte aurreikusten zen joera areagotu egin da. Hau da, gazteenen euskalduntzea agerikoa da eta erdaldun elebakarren ehunekoaren jaitsiera orokorra. 16-24 urte bitartekoen artean hamarretik ia zazpi euskaldunak dira (% 66,8).

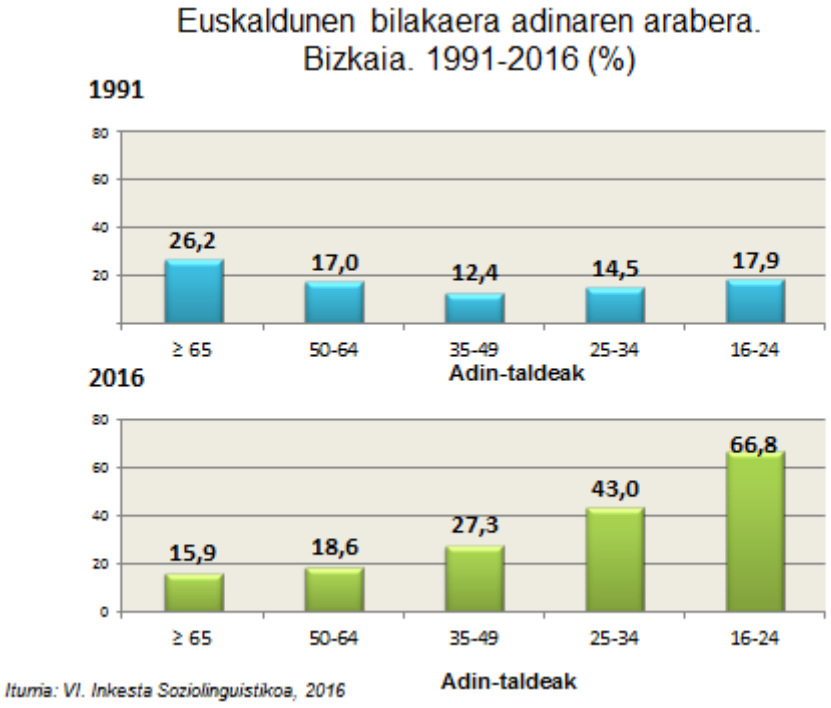

Hortaz, euskaldunen hazkundea gazteenetatik ari da zabaltzen. Multzorik erdaldunena helduena da, baina urteak aurrera egin ahala, multzo hori euskaldunak irabazten ari da azpitik eta erdaldun elebakarrak galtzen goitik. Hau da, gazteak gero eta euskaldunagoak diren heinean, nagusienen multzoan (duela 25 urtera arte euskaldunen ehunekorik handiena zuen) haziz doa erdaldun elebakarren ehunekoa.

Euskaldunen erraztasuna euskaraz egiteko

Bizkaian 16 urte edo gehiagoko euskaldunen % 20,4k erraztasun handiagoa du euskaraz egiteko erdaraz baino, hau da, euskal elebidunak dira. Euskal elebidunen ehunekorik handiena 65 urtetik gorakoek dute (% 43,2), eta txikiena 35-49 urte bitartekoek (% 13,9).

Euskaldunak erraztasunaren arabera. Bizkaia, 2016 (%)

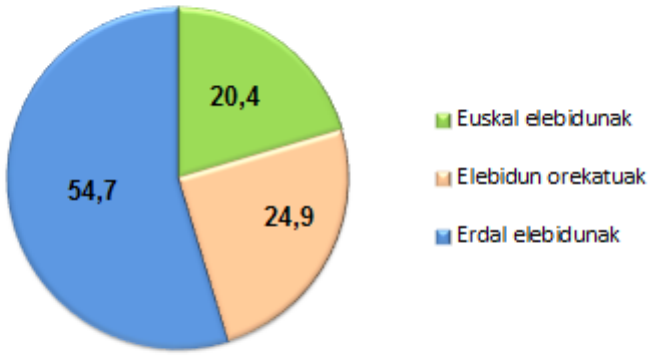

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Elebidun orekatuak, aldiz, erraztasun bera du euskaraz zein erdaraz egiteko eta euskaldunen % 24,9 dira. Elebidun orekatuen ehunekorik handiena 50-64 eta 35-49 urte bitartekoen artean dago (% 33,2 eta % 28,2 hurrenez hurren).

Azkenik, erdal elebidunak erraztasun handiagoa du erdaraz egiteko euskaraz baino, eta % 54,7 dira. Euskaldunen multzorik handiena da, ehunekoa handiagoa izanik adinak behera egin ahala. Horrela, 50 urtetik beherako euskaldunen erdia baino gehiago erdal elebiduna da. Erdal elebidunen ehunekorik handiena 16-24 urte bitartekoen artean dago (% 68).

Euskaldunak erraztasunaren arabera. Bilbo, 2016 (%)

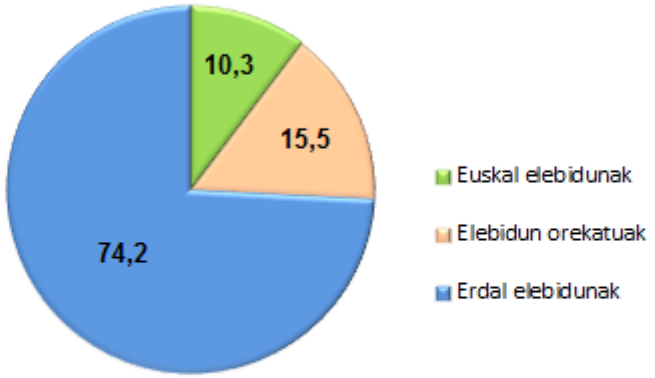

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Bilbon 16 urte edo gehiagoko euskaldunen hamarretik bat euskal elebidunak dira (% 10,3). Elebidun orekatuak hamarretik bi baino gutxiago dira (% 15,5). Azkenik, hamarretik zazpi baino gehiago erdal elebidunak dira (% 74,2).

Euskaldunen erraztasuna, adinaren arabera. Bizkaia, 2016 (%)

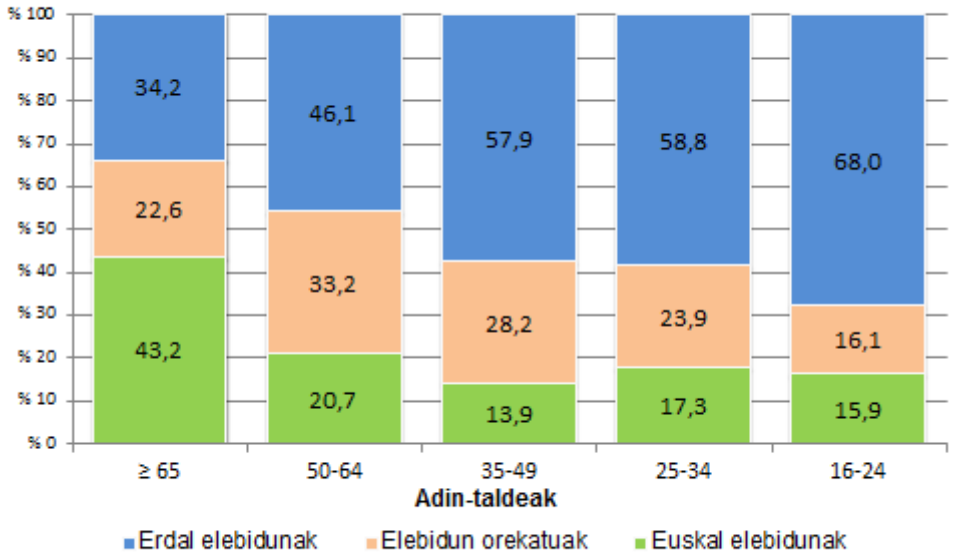

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Bizkaiko euskaldunen erraztasuna aldatu egin da 1991tik hona. Duela 25 urte euskal elebidunen ehunekoa handiagoa zen (% 32,3 versus % 20,4). elebidun orekatuena nahiko antzekoa (% 23 versus % 24,9) eta erdal elebidunen ehunekoa, ostera, txikiagoa (% 44,6 versus % 54,7).

Euskaldunen erraztasunaren bilakaera. Bizkaia, 1991-2016 (%)

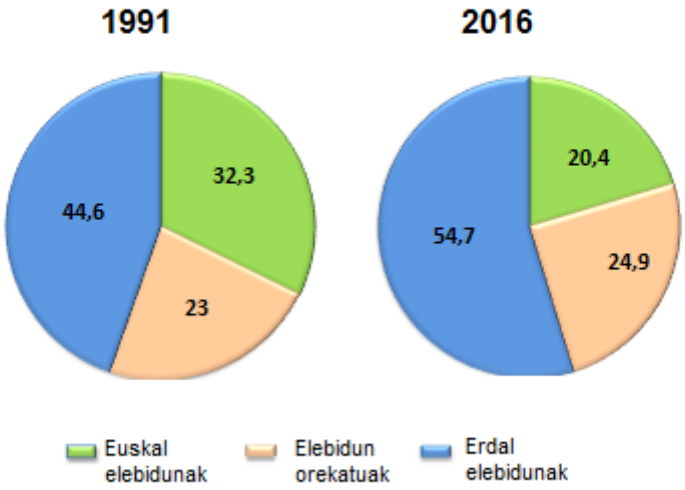

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

2. HIZKUNTZAREN TRANSMISIOA

Lehen hizkuntza

Lehen hizkuntzari buruz ari garenean, umeak hiru urte bete arte gurasoengandik edo umearekin bizi diren senitartekoengandik jasotako hizkuntzari edo hizkuntzei buruz dihardugu.

VI. Inkesta Soziolinguistikoaren arabera, Bizkaiko 16 urte edo gehiagoko biztanleriaren % 11,9k euskara soilik jaso du etxean eta % 5,7k euskara eta erdara jaso ditu etxean. Era berean, bostetik lauk (% 82,4), erdara soilik jaso du etxean. Erdara diogunean, gaztelaniari buruz ari gara nagusiki, baina ez da ahaztu behar gero eta gehiagoren lehen hizkuntza errumaniera, portugesa, errusiera eta abar direla.

Lehen hizkuntza. Bizkaia, 2016 (%)

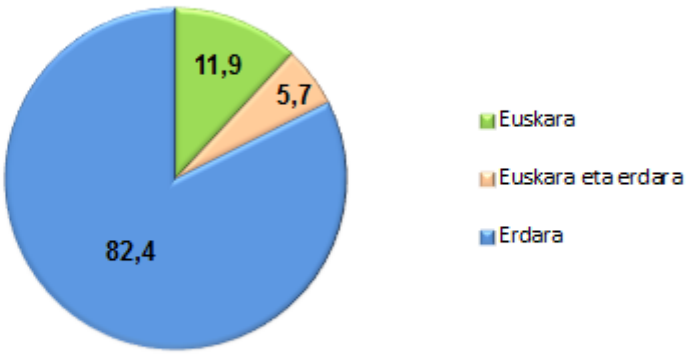

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

13

Bilboko 16 urte edo gehiagoko biztanleriaren % 5,5ek euskara soilik jaso du etxean eta % 3,4k euskara eta erdara jaso ditu etxean. Azkenik, % 91,2k erdara soilik jaso du etxean

Lehen hizkuntza. Bizkaia eta Bilbo, 2016 (%)

	Bizkaia	Bilbo
Guztira	986.155	300.283
Euskara	11,9	5,5
Euskara eta erdara	5,7	3,4
Erdara	82,4	91,2

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

14

Duela 25 urte Bizkaiko biztanleriaren ehuneko handiagoak jaso zuen euskara soilik etxean gaur egun baino (1991n % 14,8 eta 2016an % 11,9) eta baita etxean erdara soilik ere (1991n % 83,6 eta 2016an % 82,4). Etxean euskara eta gaztelania batera, aldiz, ehuneko txikiagoak jaso zuen gaur egun baino (1991n % 1,6 eta 2016an % 5,7).

Lehen hizkuntza erdara dutenak nagusi dira Bizkaiko eta Bilboko adin-talde guztietan, baina bada alderik batetik bestera.

Gaur egun 65 urte edo gehiagokoek eta 16-24 urte bitarteko gazteek dute euskara soilik jaso dutenen ehunekorik altuena (% 15,1 eta % 12,8 hurrenez hurren). Duela 25 urte, berriz, lehen hizkuntza gisa, euskara soilik jaso zutenen ehunekorik altuena 65 urtetik gorakoen zuten (% 25,9) eta behera egiten zuen adinean behera egin ahala. 25-34 eta 16-24 urte bitartekoek zuten ehunekorik txikiena (% 10,5 eta % 11,5 hurrenez hurren).

Adinari erreparatuz eta alderaketa eginez, gazteenen artean dago alderik handiena. Izan ere, duela 25 urte, 16-24 urte bitarteko gazteen % 1,7k jaso zuen euskara eta erdara batera lehen hizkuntza gisa; gaur egun, ordea, adin horretako gazteen % 9,7k jaso du, hau da, 8 puntuko aldea.

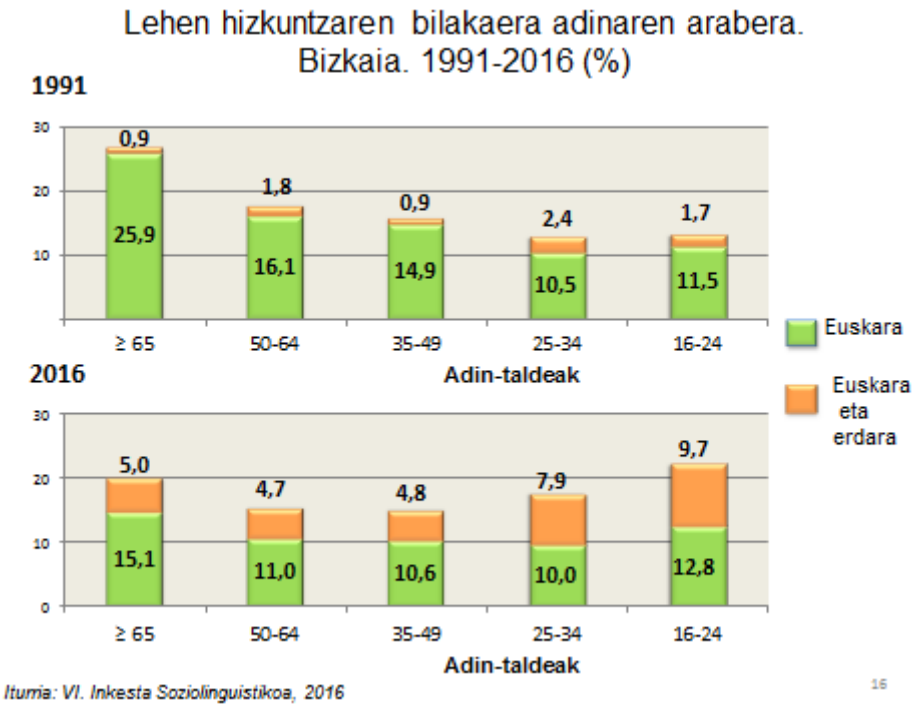

Euskaldunak lehen hizkuntzaren arabera

Bizkaiko 16 urte edo gehiagoko euskaldunak etxean jaso duten hizkuntzaren arabera nolakoak diren aztertuko da orain.

Euskaldunen % 40k euskara soilik jaso du etxean, hau da, euskaldun zaharrak dira. Euskaldunen % 13,3k, ordea, euskara eta erdara jaso ditu etxean, eta jatorrizko elebidunak dira. Azkenik, % 46,7k erdara jaso du etxean eta euskaldun berriak dira. Azken hauek etxetik kanpo ikasi dute euskara, eskolan edo euskaltegian. Azpimarratzekoa da euskaldunen artean multzo hori pisu handia hartzen ari dela.

Bilbon euskaldunen % 23,7 euskaldun zaharrak dira, % 12,2 jatorrizko elebidunak eta % 64,1 euskaldun berriak.

Euskaldunen multzoa asko aldatu da azken 25 urteotan. 1991n euskaldun gehienak euskaldun zaharrak ziren (% 77,7), hau da, euskara etxean soilik jaso zuten. Euskaldun zaharrak, gainera, nagusi ziren adin-talde guztietan. 2016an, aldiz, euskaldun zaharrek nagusi izaten jarraitzen badute ere, jatorrizko elebidunek pisu handia hartu dute eta are handiagoa euskaldun berriek

Euskaldunen bilakaera lehen hizkuntzaren arabera.
Bizkaia, 1991-2016 (%)

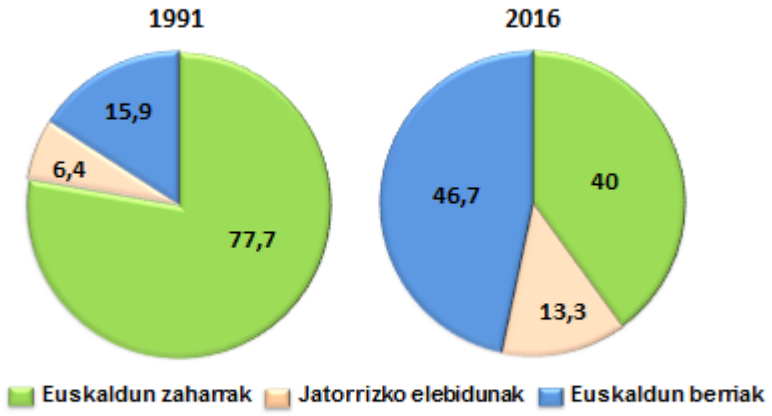

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

.

Gaur egun, Bizkaian, 50 urtetik beherako euskaldunen erdia baino gehiago euskaldun berriak dira.

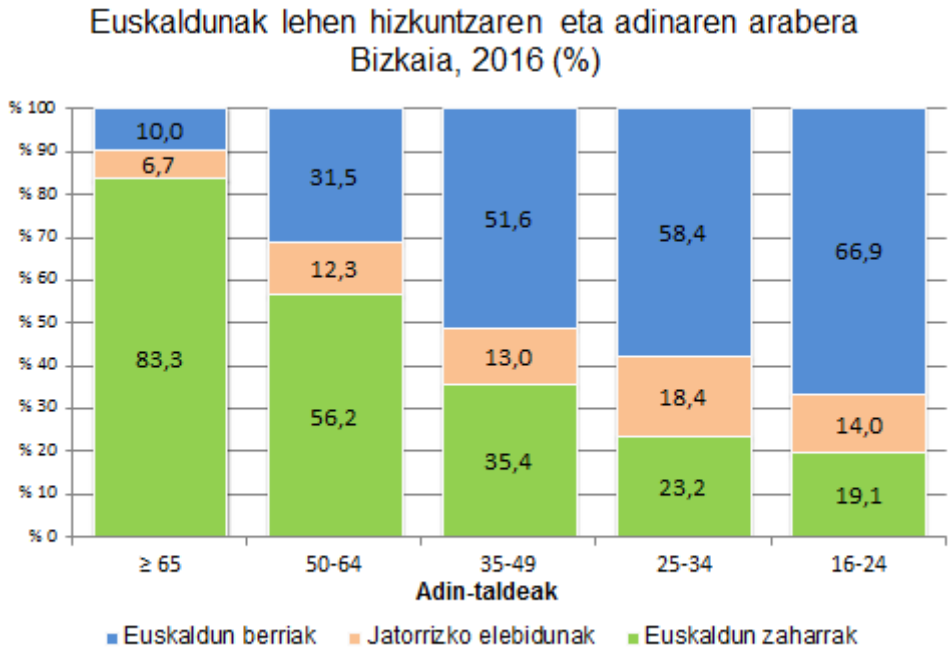

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Familia bidezko hizkuntzaren transmisioa

Familia bidezko hizkuntzaren transmisioa nolakoa den jakiteko inkestatu guztiei galdetu zaie zein hizkuntza jaso duten etxean, euren gurasoen hizkuntza-gaitasunaren arabera.

Kontuan izan behar da inkestatuen artean 16 eta ia 100 urte bitarteko pertsonak daudela. Horren ondorioz, orain dela ia ehun urtetik hona gurasoek nola transmititu duten euskara jakin dezakegu.

Gurasoak biak euskaldunak izanik, seme-alaben % 75,1ek euskara soilik jaso du etxean EAEn, % 7,5ek euskara eta erdara eta % 17,3k ez du euskararik jaso.

Gurasoetako bat baino ez izanik euskalduna, % 57,4k erdara soilik transmititu du eta % 42,6k euskara eta gaztelania.

Aipatzekoa da guraso biak euskaldunak izanik, euskararen transmisioa handiagoa dela adinean behera egin ahala. Horrela, euskararen transmisiorik

handiena 16-34 urte bitarteko inkestatuek dute. Adin horretako gazteen % 83,3k euskara soilik jaso du etxean eta % 8,7k euskara eta erdara.

Era berean, 35-50 urtera bitartean dituztenen artean, guraso biak euskaldunak izanik, % 81ek euskara soilik jaso du eta % 9k euskara eta erdara.

Azkenik, 50 urte edo gehiago dituztenen artean euskararen transmisioa txikiagoa da: % 70,7k euskara soilik jaso dute eta % 6,7k euskara eta erdara.

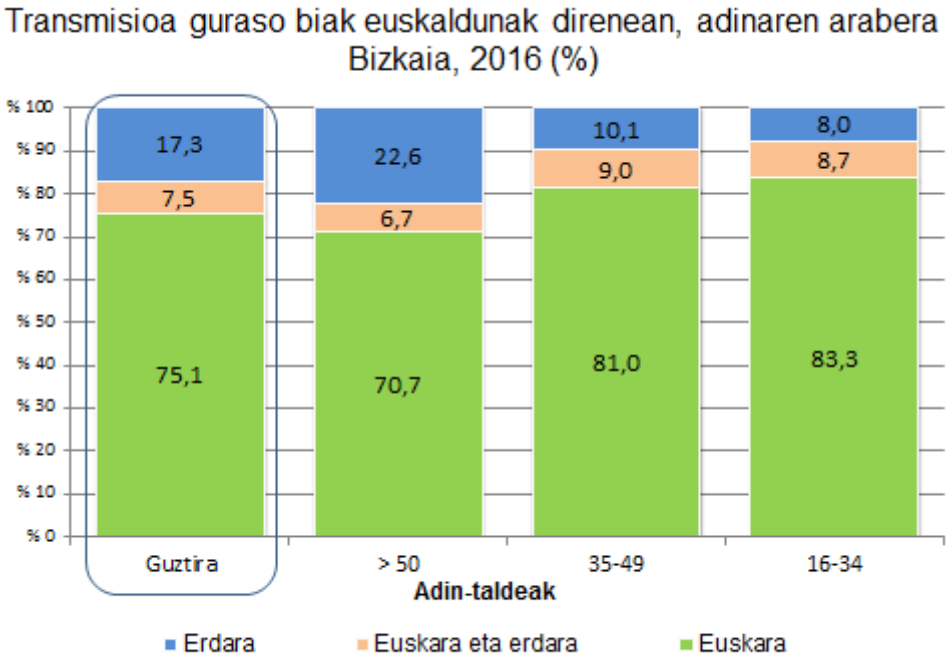

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Gurasoetako batek euskaraz ez dakienean, desberdintasun handiak daude euskararen transmisioan adinaren arabera. Adinean behera egin ahala, euskararen transmisioa gero eta handiagoa da.

Horrela, gurasoetako batek euskaraz ez dakienean, 16-34 urte bitartekoen erdiak baino gehiagok euskara jaso du etxean erdararekin batera (% 53,7), 35-49 urte bitartekoen erdiak (% 49,7) eta 50 urte edo gehiagokoen herenak (% 33,6).

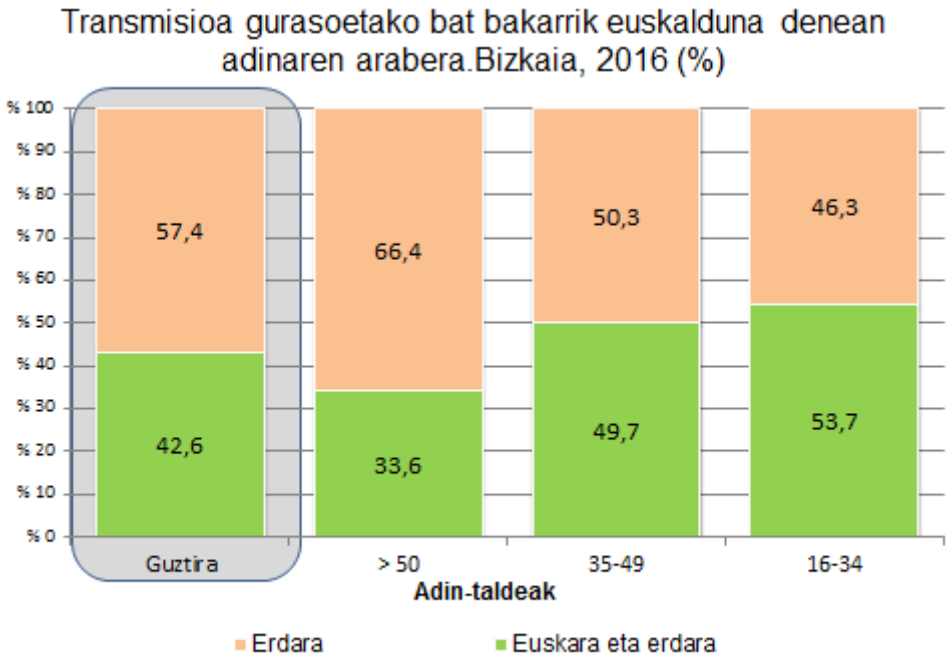

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

3-15 urte bitarteko seme-alabak dituzten familien hizkuntza-transmisioa

3-15 urte bitarteko seme-alabak dituzten familien hizkuntzaren transmisioa nolakoa den jakiteko inkestatuei galdetu zaie zein hizkuntza transmititu dieten seme-alabei. Transmisio hori aztertzeko gurasoen hizkuntza-gaitasuna izan da kontuan.

Guraso biak euskaldunak direnean

Gurasoak biak euskaldunak direnean, seme-alaben % 73k euskara soilik jaso du etxean % 19k euskara eta erdara eta % 9k erdara.

Gurasoetako bat denean euskalduna

Gurasoetako bat baino ez denean euskalduna % 63k euskara eta erdara transmititu ditu eta % 37k erdara.

3. EUSKARAREN ERABILERA

Bizkaian, 16 urte edo gehiagoko biztanleen % 23k euskara erabiltzen du neurri batean ala bestean:

a) % 13k euskararen erabilera trinkoa egiten du, hau da, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen du eguneroko jardunean.

b) Aldi berean, % 10ek euskara erabiltzen du, baina erdara baino gutxiago.

Euskararen erabileraren tipologia. Bizkaia, 2016 (%)

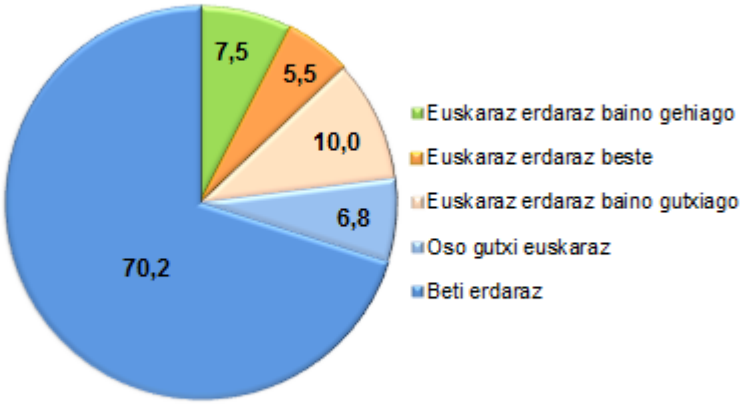

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Gainerako guztiek (% 77) erdara erabiltzen dute beti edo ia beti. Kontuan hartu behar da, hala ere, azken hauen artean badela multzo txiki bat (% 6,8) oso gutxitan bada ere euskara ere erabiltzen duena.

Euskararen erabileraren tipologia. Bilbo, 2016 (%)

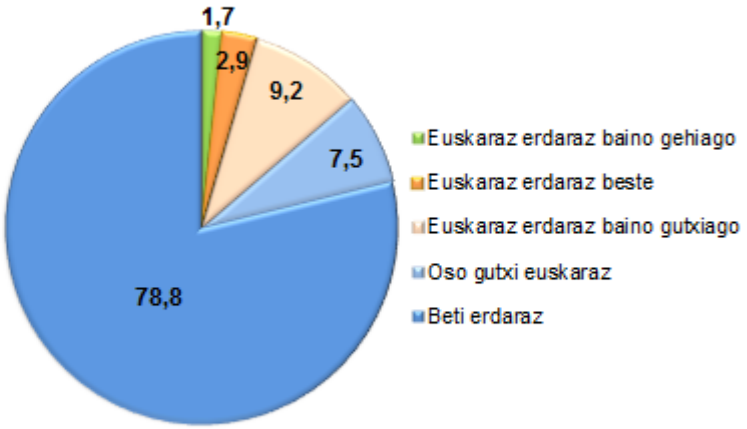

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Erabilerari buruzko emaitzetan badago alderik Bizkaiaren eta Bilboren artean. Izan ere, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak, hau da, euskararen erabilera trinkoa egiten dutenak % 4,6 dira Bilbon. Horietaz gain, euskara erabiltzen dutenak, baina erdara baino gutxiago, % 9,2 dira.

Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen bilakaera
Bizkaia, 1991-2016 (%)

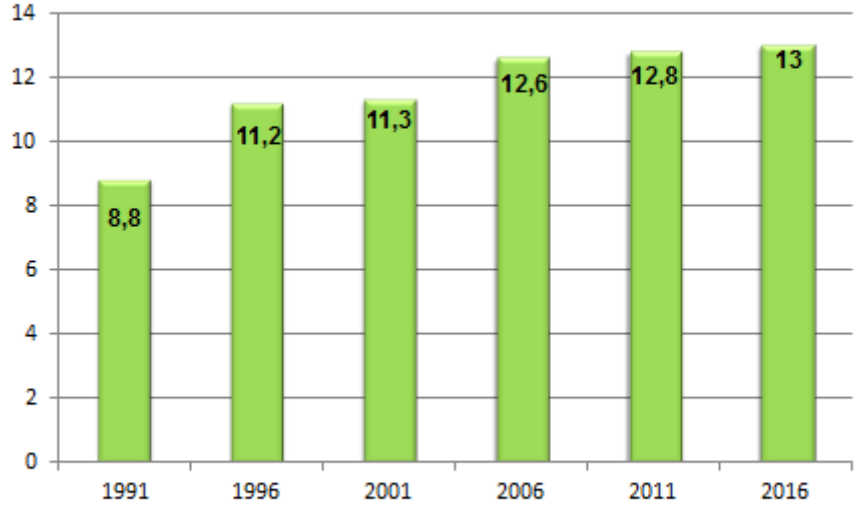

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Azken 25 urteotako bilakaera aztertuz gero, euskararen erabilerak 4,2 puntu egin du gora Bizkaian (% 8,8 versus % 13).

Oro har euskarak erabilera-eremu guztietan egin du gora: etxean, eremu hurbilean eta eremu formalean. Azken 25 urteotan gorakadarik handiena eremu formalean gertatu da, bereziki lankideekin eta udal eta osasun zerbitzuetan. 2016an, Bizkaiko biztanleen % 19,6k euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen du lankideekin, % 17,5ek udal zerbitzuetan eta % 12,6k osasun-zerbitzuetan (1991n, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen zutenak hiru eremu horietan % 8,6, % 8 eta % 3,6 ziren, hurrenez hurren).

Eremu hurbil eta formalean euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak. Bizkaia, 2016 (%)

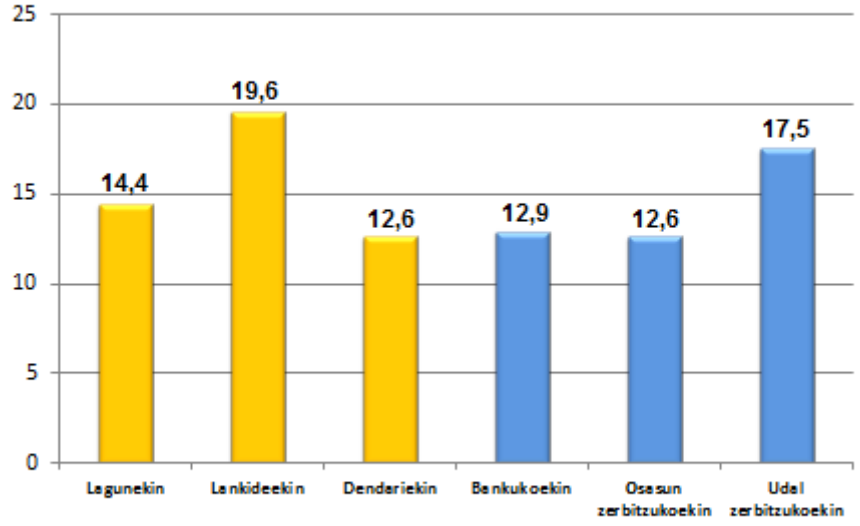

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Eremu formaletik kanpo, aipatzekoa da etxean euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak % 12,2 direla, 1991n baino 1,2 puntu gehiago. Etxeko kideen arteko erabilerari erreparatuz, honako hau da erabilera bikotekideen artean % 9,2 (1991n % 9,6), seme-alabekin euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak % 16,5 dira (1991n % 12,3), neba-arrebekin % 13,9 (1991n % 10,2), aitarekin % 11,4 (1991n % 6,5) eta amarekin % 10,5 (1991n % 7,9). Igoerarik handiena seme-alabekin eta aitarekin euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen artean gertatu da (4,2 eta 5,1 puntu hurrenez hurren).

Etxean euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak. Bizkaia, 2016 (%)

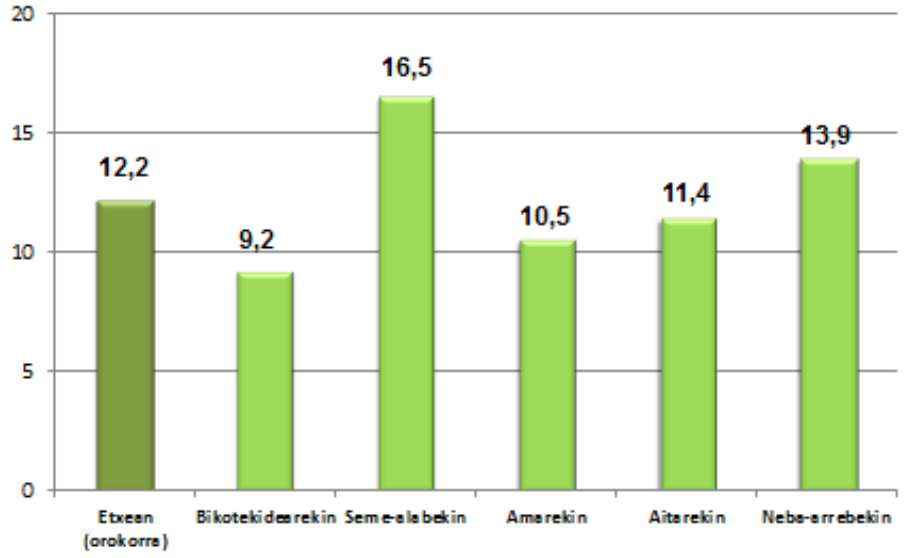

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Euskararen erabilera adinaren arabera aztertuz gero, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen portzentajea gero eta txikiagoa da 35 urtetik gorakoen artean eta gero eta handiagoa adin horretatik beherakoen artean. 2016an, 65 urtetik gorakoen artean euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak % 12,1 dira (1991n % 17,2), 50 eta 64 urtekoen artean % 12,3 (1991n % 10,3), 35 eta 49 urtekoen artean % 11,8 (% 7 zen 1991n), 25 eta 34 urtekoen artean % 16,2 (1991n % 7,1) eta 16 eta 24 urtekoen artean % 16,7 (1991n % 6,5).

Beti erdara erabiltzen dutenek nagusi izaten jarraitzen dute adin-talde guztietan, 25 urtetik beherakoen artean izan ezik (16 eta 24 urtekoen artean beti erdaraz aritzen direnak % 44,6 dira).

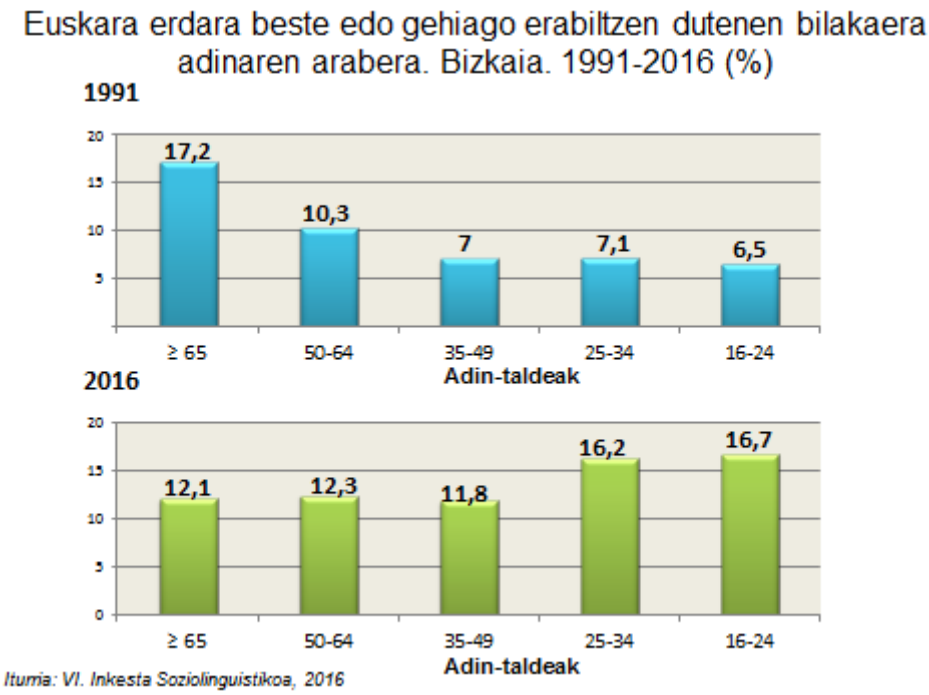

Beraz, orain arteko emaitzak kontuan hartuta, esan daiteke Bizkaian gero eta pertsona gehiagok erabiltzen duela euskara eta gero eta gutxiago direla erdara hutsean aritzen direnak. Hau da, ahozko euskararen presentzia gero eta handiagoa da bai familiaren esparruan, bai eremu hurbiletan, baita eremu formaletan ere.

4. EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEARI BURUZKO JARRERA

Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrera ezagutzeko, 16 urte edo gehiagoko biztanleek hainbat esparrutan euskara sustatzearen alde edo kontra erakutsi duten iritziaren araberako tipologia eratu du Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak.

Inkesta Soziolinguistiko honen arabera, Bizkaiko 16 urtetik gorako biztanleen % 62,2 euskararen erabilera sustatzearen alde dago, % 27,2 ez alde ez aurka eta % 10,6 aurka.

Euskararekiko jarrerak lotura handia du hizkuntza-gaitasunarekin. Izan ere, euskararen erabilera sustatzearen alde azaltzen da euskaldunen % 85, euskaldun hartzaileen % 62,3 eta erdaldun elebakarren % 50,1.

Bilboko biztanleriaren % 53,8 euskararen erabilera sustatzearen alde dago, % 30,5 ez alde ez aurka eta % 15,7 aurka.

Adinari dagokionez, euskararen erabilera sustatzearen aldekoenak gazteenak eta nagusienak dira: 16-24 urte bitartekoen % 64,3, 25-34 urte bitartekoen % 65,1 eta 65 urte edo gehiago dituztenen % 63,9.

Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarreraren bilakaera.
Bizkaia, 1991-2016 (%)

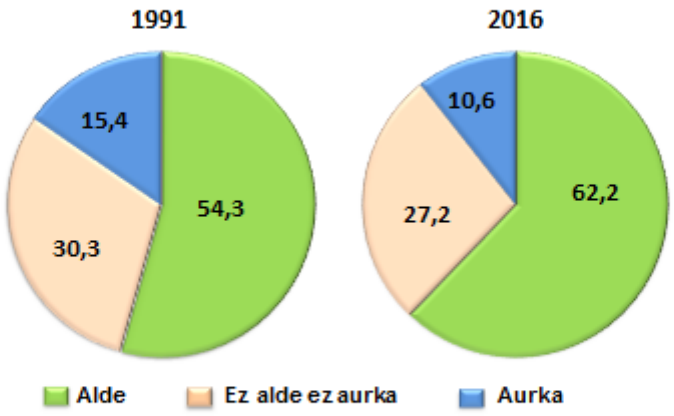

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Euskara sustatzearen aldeko jarrerak gora egin du azken 25 urteotan. Izan ere, 1991n % 54,3 zegoen euskara sustatzearen alde, % 30,3 ez alde ez aurka eta % 15,4 aurka zegoen.

Hortaz, euskara sustatzearen alde daudenen ehunekoak 8 puntuko igoera izan du (% 54,3 versus % 62,2). 2016an 1991n baino gutxiago dira ez alde ez aurka agertzen direnak (% 30,3 versus % 27,2), eta baita aurka daudenak ere (% 15,4 versus % 10,6).